

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

TOM 52

WROCŁAW 2004

For the exchange write please to

**Instytut Archeologii i Etnologii PAN
Oddział we Wrocławiu
ul. Więzienna 6, 50-118 Wrocław, Poland**

Orders regarding all publications of the Institute of Archaeology and Ethnology should be addressed to the Institute of Archaeology and Ethnology, Polish Academy of Sciences, Al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland, fax: 48-22-6240100 Warsaw, e-mail: broniek@iaepan.edu.pl.
Website: www.archaeology.pl

The subscription rates for periodical are (in USD or equivalent):

ARCHEOLOGIA.....	25
ARCHAEOLOGIA POLONA.....	30
ARCHEOLOGIA POLSKI.....	30
ETHNOLOGIA POLONA.....	30
ETNOGRAFIA POLSKA.....	25
FASCICULI ARCHAEOLOGIAE HISTORICAE.....	20
KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ.....	15 (each issue)
PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY.....	30
SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE.....	30

Standard postage and packing charge USD 6.

Payment must be made by International Money Order sent to BPH-PBK S.A. VIII O/Warszawa nr 11101037-401030212753 or by check payable to Instytut Archeologii i Etnologii PAN, Al. Solidarności 105, 00-140 Warszawa, Poland.

We accept credit cards: MasterCard, Visa, Diners Club, American Express, JBC.

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
ODDZIAŁ WE WROCŁAWIU

P III 272

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

TOM 52

Akc. 9/2005 d.

WROCŁAW 2004

Redakcja – Editor
BOGUSŁAW GEDIGA

Sekretarz Redakcji – Editorial secretary
SŁAWOMIR MOŹDZIOCH

Członkowie Komitetu Redakcyjnego – Editorial Committee members
GRZEGORZ DOMAŃSKI, LECH LECIEJEWICZ, JANUSZ KRUK,
ROMUALD SCHILD, WOJCIECH SZYMAŃSKI, ZENON WOŹNIAK

Redaktor techniczny – Technical Editor
JAROSŁAW MICHALAK

Tłumacze – Translators
JANUSZ MURCZKIEWICZ – teksty niemieckie – German texts
ANNA BOGUMIŁA KOWALSKA, JACEK LECH – teksty angielskie – English texts
LIDIA ŻUK – teksty polskie – Polish texts

EDITORIAL OFFICE: Instytut Archeologii i Etnologii
Polskiej Akademii Nauk
Oddział we Wrocławiu
ul. Więzienna 6
50-118 Wrocław
Phone: +48-71 344 16 08
Fax: +48-71 344 33 52
e-mail: bge@arch.pan.wroc.pl
smo@arch.pan.wroc.pl

„Przegląd Archeologiczny” is regularly listed in the International Current Awareness Service: Anthropology.
Selected material is indexed in the International Bibliography of Social and Cultural Anthropology.

Przegląd Archeologiczny © Copyright 2004 All Rights Reserved

All papers are copyright to their authors and to Przegląd Archeologiczny

No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical,
including photocopy, recording or any information storage and retrieval system, without permission
from the copyright owner.

Instytut Archeologii i Etnologii PAN – Oddział we Wrocławiu
Nakład: 450 egz.

Druk i oprawa:
„ELMA”
ul. Norwida 29, 50-375 Wrocław

SPIS TREŚCI – CONTENTS

ARTYKUŁY – ARTICLES

Christopher TILLEY, Wykopaliska jako teatr.....	5
<i>Excavation as theatre</i>	13
Jacek LECH, O badaniach prehistorycznego górnictwa krzemienia i kopalni w Krzemionkach Opatowskich.....	15
<i>On the study of prehistoric flint mining and the mine at Krzemionki Opatowskie</i>	87
Tomasz BOROŃ, Charakterystyka osadnictwa z epoki kamienia i epoki brązu w Nieborowej st. I, woj. lubelskie, na przykładzie wykopów 4, 7, 8.....	89
<i>Die Charakteristik der stein- und bronzezeitlichen Besiedlung in Nieborowa, Fdpl. I, Woiwodschaft Lublin, am Beispiel der Grabungsflächen 4, 7, 8</i>	127
Zenon WOŹNIAK, Problem istnienia celtyckiego nemetonu na Ślążu.....	131
<i>Die Frage des keltischen Nemetons auf dem Zobtenberg</i>	178

RECENZJE – REVIEWS

Микола Бандрівський, Могильник в Петрикові біля Тернополя в контексті поховального обряду висоцької культури, (Elżbieta Kłosińska).....	185
Josip V. Kopal, <i>Bronzezeitliche Depotfunde aus Transkarpatien (Ukraine)</i> , (Katarzyna Świątek).....	191
Luboš Jiráň, <i>Die Messer in Böhmen</i> , (Aneta Buchner).....	193
Lynn Lager, <i>Den synliga tron. Runstenskors som en spegling av kristnandet i Sverige</i> , (Przemysław Kulesza).....	196
Arne Schmidt-Hecklau, <i>Slawenzeitliche Funde im Kreis Herzogtum Lauenburg</i> , (Marek Dulnicz).....	202
Barbara Kowalewska, <i>Wörterbuch der Ur- und Frühgeschichte Deutsch-Polnisch/ Polnisch-Deutsch</i> , (Leszek Żygadło).....	208

KRONIKA – CHRONICLE

Čeněk Staňa (1930 – 2003).....	211
Waldemar Chmielewski (1929 – 2004).....	213

PRICE LIST
OF THE MONOGRAPHS & PERIODICALS
PUBLISHED BY THE INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY AND ETHNOLOGY
POLISH ACADEMY OF SCIENCES

MONOGRAPHS:

Archeologia średniowiecznego Kołobrzegu (Archaeology of Medieval Kołobrzeg) [ed. M. Rębkowski]:	
vol. I. Kołobrzeg 1996	40\$
vol. II. Kołobrzeg 1997	30\$
vol. III. Kołobrzeg 1998	35\$
vol. IV. Kołobrzeg 1999	35\$
Bogdan Balcer, Ćmielów – Krzemionki – Świciechów. Związki osady neolitycznej z kopalniami krzemienia (Ćmielów – Krzemionki – Świciechów. Relations between the Neolithic Settlement and Flint Mines). Warszawa 2002	25\$
B. Balcer, J. Machnik, J. Sitek, Z pradziejów Roztocza na ziemi zamojskiej (Prehistory of Roztocze in Zamość Region). Kraków 2002	25\$
Budownictwo i budowniczy w przeszłości. Studia dedykowane Tadeuszowi Poklewskiemu (Architecture and Builders in the Past) [ed. A. Abramowicz, J. Maik]. Łódź 2002	38\$
Zbigniew Bukowski, Znaleźiska bursztynu w zespołach z epoki brązu i z wczesnej epoki żelaza z dorzecza Odry oraz Wisły (Amber Finds in Bronze Age and Early Iron Complexes from the Catchment Areas of the Oder and Vistula Rivers). Warszawa 2002	25\$
Civitas et villa. Miasto i wieś w średniowiecznej Europie Środkowej (Civitas et villa. Town and Village in Early Medieval Central Europe) [eds C. Buško, J. Klápště, L. Leciejewicz, S. Moździoch]. Wrocław-Praha 2002	40\$
Człowiek, sacrum, środowisko. Miejsca kultu we wczesnym średniowieczu (Man Gods and Environment. Cult Places in the Early Middle Ages) [ed. S. Moździoch]. Wrocław 2000	25\$
Jan Dąbrowski, Ältere Bronzezeit in Polen. Starsza epoka brązu w Polsce. Warszawa 2004	40\$
Grzegorz Domański, Ślęza w pradziejach i średniowieczu (Ślęza Mount [Zobtenberg] in Prehistory and Middle Ages). Wrocław 2002	25\$
Marck Dulnicz, Kształtowanie się Słowiańszczyzny Północno-Zachodniej. Studium archeologiczne (Formation of the North-Western Slavdom). Warszawa 2001	35\$
Europe around the Year 1000 [ed. P. Urbańczyk]. Warszawa 2001	35\$
Sławomir Kadrow, U progu nowej epoki. Gospodarka i społeczeństwo wczesnego okresu epoki brązu w Europie Środkowej (On the Verge of a New Epoch: Central European Society and Economy in the Early Bronze Age). Kraków 2001	30\$
Kalisz wczesnośredniowieczny. Materiały sesji – Kalisz 15 czerwca 1998 (Early Medieval Kalisz) [ed. T. Baranowski]. Kalisz 1998	10\$
Jerzy Kopacz, Początki epoki brązu w strefie karpackiej w świetle materiałów kamiennych (The Beginning of the Bronze Age in the Carpathian Zone in the Light of Stone Material). Kraków 2001	25\$
Anna Kulczycka-Leciejewiczowa, Zawarża. Osiedle neolityczne w południowopolskiej strefie lessowej (Zawarża. A Neolithic Settlement in the Southern Poland's Loess Region). Wrocław 2002	25\$
Daniel Makowiecki, Historia ryb i rybołówstwa w holocenie na Niziu Polskim w świetle badań archeoichtologicznych (History of Fishes and Fishing in Holocene on Polish Lowland in the Light of Archaeoichthyological Studies). Poznań 2003	25\$
Henryk Mamzer, Archeologia i dyskurs. Rozważania metaarcheologiczne (Archaeology and Discourse. Metaarchaeological Considerations). Poznań 2004	20\$
Andrzej Mierzwiński, Znaki utrwalone w glinie. Społeczno-obrzędowe aspekty działań wytwórczych końca epoki brązu i wczesnej epoki żelaza. Model nadodrzański (Zeichen in Ton festgehalten. Sozial-rituelle Aspekte von Herstellungsaktivitäten der ausgehenden Bronze- und frühen Eisenzeit. Oderraum-Modell). Wrocław 2003	30\$
Krzysztof Misiewicz, Metody geofizyczne w planowaniu badań wykopaliskowych (Geophysical Methods in Planning of Archaeological Investigations). Warszawa 1998	20\$
Moneta mediaevalis [eds R. Kiersnowski, S. K. Kuczyński, M. Męclewska, M. Mielczarek, B. Paszkiewicz]. Warszawa 2002	45\$
Sławomir Moździoch, Castrum Munitissimum Bytom. Lokalny ośrodek władzy w państwie wczesnopiastowskim (Castrum Munitissimum Bytom. Local Power Center in Early Medieval Poland). Warszawa 2002	30\$
The Neighbours of Poland in the 10th Century [ed. P. Urbańczyk]. Warszawa 2000	20\$
The Neighbours of Poland in the 11th Century [ed. P. Urbańczyk]. Warszawa 2002	25\$
Oblazowa Cave. Human Activity, Stratigraphy and Palaeoenvironment [eds P. Valde-Nowak, A. Nadachowski, T. Madeyska]. Kraków 2003	32\$
Od narodzin do wieku dojrzałego. Dzieci i młodzież w Polsce. Cz. I: Od średniowiecza do wieku XVIII (Children and Youth in Ancient Poland. Vol. I: X-XVIII centuries) [ed. M. Dąbrowska, A. Klonder]. Warszawa 2002	27\$
Omnia res mobilia. Polish Studies in Posthumous Inventories of Movable Property in the XVI-XIX Century [ed. J. Kruppé, A. Pośpiech]. Warszawa 1999	45\$
On the Frontier of Latin Europe. Integration and Segregation in Red Ruthenia, 1350-1600 [ed. Th. Wunsch, A. Janeczek]. Warszawa 2004	30\$
Początki osadnictwa w Sudetach (The Beginnings of Settlement in the Sudety Mountains) [ed. P. Valde-Nowak]. Kraków 1999	20\$
Principes de description des verres anciens depuis les temps les plus reculés jusqu'au XIIIe siècle de n.è. (D'après l'analyse du matériel archéologique du Centre, de l'Est et du Sud-Est de l'Europe et de la Transcaucasie) [eds M. Dekówna, J. Oleczak]. Warszawa-Toruń 2002	30\$
Tomasz Purowski, Cmentarzysko kultury łużyckiej w Ożumiechu na północnym Mazowszu (Lusatian Culture Cemetery in Ożumiech, North Masovia). Warszawa 2003	15\$
Quo vadis archaeologia? [ed. Z. Kobyliński]. Warsaw 2001	22\$
Marian Rębkowski, Pierwsze lokacje miast w księstwie zachodniopomorskim. Przemiany przestrzenne i kulturowe (The First Foundations of the Charter Towns in the Duchy of West Pomerania. Spatial and Cultural Changes). Kołobrzeg 2001	25\$
Słowianie i ich sąsiedzi we wczesnym średniowieczu (Slavs and Their Neighbour in Early Middle Ages) [ed. M. Dulnicz]. Lublin 2002	45\$
Theory & Practice in Archaeological Research. Vol. III: Dialogue with the Data: the Archaeology of Complex Societies and its Context in the 90s [ed. S. Tabaczyński, P. Urbańczyk]. Warszawa 1998	45\$
A Turning of Ages – Im Wandel der Zeiten – Jubilee Book Dedicated to Professor Jan Machnik on His 70th Anniversary [ed. S. Kadrow]. Kraków 2000	35\$
H. Zoll-Adamikowa, M. Dekówna, E.M. Nosck, The Early Mediaeval Hoard from Zawada Lanckorońska [Upper Vistula River]. Warszawa 1999	40\$

SERIES:

ADALBERTUS.

TŁO KULTUROWO-GEOGRAFICZNE WYPRAWY MISYJNEJ ŚW. WOJCIECHA NA POGRANICZE POLSKO-PRUSKIE
[pod redakcją Przemysława Urbańczyka]

- vol. 4, Jolanta Sadowska-Topór, Starożytne drogi w dolinie rzeki Dzierżoń w świetle badań archeologicznych. Warszawa 1999 15\$
vol. 5, Maria Kasprzycka, Tło paleogeograficzne osadnictwa Żuław Elbląskich w pierwszym tysiącleciu naszej ery. Warszawa 1999 15\$

ARCHEOLOGIA MAZOWSZA I PODLASIA. STUDIA I MATERIAŁY [pod redakcją Wojciecha Szymańskiego]

- vol. 1. Osadnictwo pradziejowe i wczesnośredniowieczne w dorzeczu Szupianki pod Płockiem [ed. M. Dulinicz]. Warszawa 1998 35\$
vol. 2. Barbara Balke, Kultura przeworska nad dolną Pilicą. Cmentarzysko w Brzeżcach, pow. Białobrzegi Radomskie. Osada w Dziarnowie, pow. Grójec. Warszawa 2004 15\$

ARCHEOLOGICZNE ZESZYTY AUTOSTRADOWE

- vol. 1. Osada z epoki brązu i okresu halsztackiego w Chrząstowie Folwarcznym 1. Autostrada A2 [ed. J. Maik]. Łódź 2002 12\$
vol. 2. Badania na autostradzie A4, cz. I [ed. B. Gediga]. Wrocław 2003 32\$
vol. 3. Badania na autostradzie A4, cz. II [ed. B. Gediga]. Wrocław 2004 18\$

BIBLIOTEKA ETNOGRAFII POLSKIEJ [pod redakcją Jolanty Kowalskiej]

- Nr 53, Iwona Kabzińska, Wśród „kościelnych Polaków”. Z badań nad wyznacznikami tożsamości narodowej Polaków z Białorusi. Warszawa 1999 20\$
Nr 54, Podhałc. Tradycja we współczesnej kulturze wsi [ed. D. Tylkowa]. Kraków 2000 30\$

BIBLIOTHECA ANTIQUA [pod redakcją Aleksandry Dunin-Wąsowicz]

- Vol. XXIII, T. Scholl, V. Zin'ko, Archaeological Map of Nymphaion [Crimea]. Warszawa 1999 20\$

MONUMENTA ARCHAEOLOGICA BARBARICA [pod redakcją Zenona Woźniaka]

- T. VI, K. Godłowski, T. Wichman, Chmielów Piaskowy. Ein Gräberfeld der Przeworsk-Kultur im Świętokrzyskie-Gebirge. Kraków 1998 30\$
T. VII, W. Ziemińska-Odojowa, Niedanowo. Ein Gräberfeld der Przeworsk- und Wielbark-Kultur in Nordmasowien. Kraków 1999 40\$

POLSKIE BADANIA ARCHEOLOGICZNE

- vol. 32, Sandomierz: Badania 1969-1973 [ed. S. Tabaczyński]. T. II. Warszawa 1996 40\$
vol. 33, Szczecin we wczesnym średniowieczu. Wschodnia część suburbium [ed. M. Dworaczyk, A.B. Kowalska, M. Rulewicz]. Szczecin 2003 40\$
vol. 34, Łęczycza wczesnośredniowieczna, vol. III [ed. A. Abramowicz, A. Nadolski, T. Poklewski-Kozieł]. Łódź 2003 20\$
vol. 35, A. Harding, J. Ostoja-Zagórski, C. Palmer, J. Rackham, Sobiejuchy: A Fortified Site of the Early Bronze Age in Poland. Warszawa 2004 45\$

SPOTKANIA BYTOMSKIE

- vol. 5, Wędrowki rzeczy i idei w średniowieczu [ed. S. Moździoch]. Wrocław 2004 28\$

STUDIA I MATERIAŁY Z HISTORII KULTURY MATERIALNEJ [pod redakcją Jerzego Kruppé]

- Tom LXV, E. Kowicka, Sprzedać! Kupić! Sklepy warszawskie z artykułami domowymi 1830-1870. Warszawa 1998 20\$
Tom LXVII, E. Mazur, Dobroczynność w Warszawie XIX wieku. Warszawa 1999 20\$
Tom LXVIII, A. Klonder, „Wszelka spuścizna w Bogu spoczywającego”. Majątek ruchomy zwykłych mieszkańców Elbląga i Gdańska w XVII wieku. Warszawa 2000 20\$
Tom LXIX, D. Molenda, Polski ołów na rynkach Europy Środkowej w XIII-XVII wieku. Warszawa 2001 23\$
Tom LXX, D. Główna, Majątek osobisty duchowieństwa katolickiego w Koronie w XVII i XVIII wieku. Warszawa 2004 25\$

PERIODICALS:

ARCHAEOLOGIA POLONA

- Vol. XXXVIII, Warszawa 2000, pp. 264 each 30\$
Vol. XXXIX, Warszawa 2001, pp. 192
Vol. XL, Warszawa 2002, pp. 252
Vol. XLI, Warszawa 2003, pp. 308

ARCHEOLOGIA

- Vol. L, Warszawa 2000 /1999/, pp. 146 + XVIII plates each 25\$
Vol. LI, Warszawa 2001 /2000/, pp. 152 + XXIV plates
Vol. LII, Warszawa 2002 /2001/, pp. 158 + 25 plates
Vol. LIII, Warszawa 2003 /2002/, pp. 179 + XVIII plates

ARCHEOLOGIA POLSKI

- Vol. XLV:2000, z. 1-2, Warszawa 2000, pp. 160 each 30\$
Vol. XLVI:2001, z. 1-2, Warszawa 2001, pp. 186
Vol. XLVII:2002, z. 1-2, Warszawa 2002, pp. 426
Vol. XLVIII: 2003, z. 1-2, Warszawa 2003, pp.298
Vol. XLIX: 2004, z. 1-2, Warszawa 2004, pp. 232 each 30\$

ETHNOLOGIA POLONA

- Vol. 21, Poznań 2000, pp. 136
Vol. 22, Poznań 2001, pp. 164
Vol. 23, Poznań 2002, pp. 125
Vol. 24, Poznań 2003, pp. 166

ETNOGRAFIA POLSKA		each 25\$
Vol. XLIV, z. 1-2, Warszawa 2000, pp. 224		
Vol. XLV, z. 1-2, Warszawa 2001, pp. 256		
Vol. XLVI, z. 1-2, Warszawa 2002, pp. 284		
Vol. XLVII, z. 1-2, Warszawa 2003, pp. 364		
Vol. XLVIII, z. 1-2, Warszawa 2004, pp. 284		
FASCICULI ARCHAEOLOGIAE HISTORICAE		each issue 20\$
Fasc. XII, Łódź 2000, pp. 55		
Fasc. XIII-XIV/2000-2001, Łódź 2002, pp. 134		
KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ		each issue 15\$
Vol. XLIX, nr 1-2, Warszawa 2001, pp. 164		
nr 3, Warszawa 2001, pp. 140		
nr 4, Warszawa 2001, pp. 126		
Vol. L, nr 1, Warszawa 2002, pp. 120		
nr 2, Warszawa 2002, pp. 128		
nr 3-4, Warszawa 2002, pp. 192		
Vol. LI, nr 1, Warszawa 2003, pp. 152		
nr 2, Warszawa 2003, pp. 168		
nr 3-4, Warszawa 2003, pp. 134		
Vol. LII, nr 1, Warszawa 2004, pp. 132		
nr 2, Warszawa 2004, pp. 124		
nr 3, Warszawa 2004, pp. 144		
PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY		each 30\$
Vol. 48, Wrocław 2000, pp. 169		
Vol. 49, Wrocław 2001, pp. 164		
Vol. 50, Wrocław 2002, pp. 148		
Vol. 51, Wrocław 2003, pp. 228		
SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE		each 30\$
Vol. LII, Kraków 2000, pp. 496		
Vol. LIII, Kraków 2002, pp. 455		

P III 272

INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY AND ETHNOLOGY
POLISH ACADEMY OF SCIENCES

PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY

VOL. 52

**IAE
PAN**

PL ISSN 0079-7138